

Sygn. akt III U 158/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy Z. W. (1) i B. W. oraz A. C. (1)

i G. C.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników

na skutek odwołania Z. W. (1) i B. W.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 22 stycznia 2015 r. **nr** (...)412- (...)

o d d a l a odwołanie.

Sygn. akt III U 158/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 marca 2015 r.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2015 r., znak (...)412- (...) organ rentowy – Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego orzekł solidarną odpowiedzialność wnioskodawców Z. W. (1) i B. W. oraz uczestników A. C. (1) i G. C. za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników A. C. (1) i G. C. za okres od 1 kwartału 2010 r. do 2 kwartału 2011 r. w kwocie 1.846,- zł.

W podstawie prawnej decyzji organ rentowy powołał przepisy art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.) w zw. z art. 107 § 1, art. 108 § 1, art. 112 § 1, 3 i 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 749 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z powołanymi przepisami nabywca przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem za powstałe do dnia nabycia zaległości podatkowe związane z działalnością gospodarczą, chyba że przy zachowaniu należytej staranności nie mógł wiedzieć o tych zaległościach. .

Zbywca gospodarstwa rolnego (...) wraz z mężem G. C. podlegała z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania stosownych składek. Tymczasem sprzedając część gospodarstwa rolnego wnioskodawcom Z. i B. W. pozostawiła zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, począwszy od 1 kwartału 2010 r.

W rezultacie obecnie nabywcy gospodarstwa rolnego solidarnie z A. C. (1) i jej mężem G. C. zobowiązani są uregulować istniejące zaległości wraz z odsetkami.

W odwołaniu z dnia 6 lutego 2015 r. wnioskodawcy wnieśli o zmianę tej decyzji i zwolnienie ich z odpowiedzialności za zaległości składkowe zbywców gospodarstwa rolnego.

W uzasadnieniu podali, że zakupu gruntów rolnych od A. C. (1) dokonali w dniu 26 maja 2011 r. na podstawie umowy sprzedaży, zawartej w formie aktu notarialnego. Celem sporządzania tego kontraktu konieczne było dołączenie m.in. wypisu z księgi wieczysta (...), w której ujawnione były nieruchomości. Zgodnie z wypisem

z KW z dnia 24 maja 2011 r. w księdze wieczystej, poza hipoteką w kwocie 1,50 zł i 3,50 zł z okresu reformy rolnej, nie było uwidocznione żadne zadłużenie. Dodatkowo uczestniczka A. C. (1) bezpośrednio przed podpisaniem umowy u notariusza pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań stwierdziła, że sprzedawana nieruchomość nie jest zadłużona, ani obciążona. O tym, że zbywcy nieruchomości nie opłacili składek z tytułu swojego ubezpieczenia wnioskodawcy dowiedzieli się w grudniu 2013 r., po wszczęciu postępowania wyjaśniającego przez organ rentowy. Wtedy też okazało się, że w księdze wieczystej urządzonej dla pozostałych w posiadaniu A. i G. C. nieruchomości dopiero w dniu 28 marca 2012 r. dokonano stosownego wpisu hipoteki przymusowej na rzecz KRUS.

W ocenie wnioskodawców dokument w postaci wypisu z księgi wieczystej, jakim dysponowali w dniu zawierania umowy sprzedaży jest zaświadczeniem w rozumieniu art. 112 ustawy Ordynacja podatkowa. Skoro na datę zbycia nieruchomości rolne A. C. (1) nie były obciążone, to obecnie brak podstaw do sędowania istniejących zaległości składkowych na wnioskodawców. Ze swojej strony dochowali oni należytej i prawnej staranności.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Organ rentowy odwołał się w pierwszej kolejności do przepisów art. 52 ust. 1 pkt ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.) w zw. z art. z art. 107 § 1, art. 108 § 1, art. 112 § 1, 3 i 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 749 ze zm.).

Następnie wskazał, iż zgodnie z powołanymi przepisami nabywca przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze zbywcą za powstałe do dnia zbycia zaległości związane z prowadzoną działalnością. Uczestniczka A. C. (1) w dniu 26 maja 2011 r. sprzedała wnioskodawcom część swojego gospodarstwa rolnego o pow. 3,33 ha za kwotę 15.000,- zł. Równocześnie okazało się, że uczestniczka posiada zaległości składkowe za okres od 1 kwartału 2010 r. do 2 kwartału 2011 r. w kwocie 1.846,- zł. Egzekucja tych należności okazała się bezskuteczna. To z kolei spowodowało przeniesienie odpowiedzialności na nabywców gospodarstwa rolnego.

Uczestnicy A. i G. małż. C. nie zajęli stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

Uczestniczka A. C. (1) zd. B. na podstawie umowy darowizny

z dnia 6 listopada 1998 r. otrzymała od ojca J. B. gospodarstwo rolne o łącznej pow. 5,37 ha położone we wsi R.. Gospodarstwo to składało się z ośmiu działek rolnych. Dla nieruchomości prowadzona była księga wieczysta (...).

Z opóźnieniem, bo dopiero w dniu 3 października 2000 r. uczestniczka zgłosiła się do ubezpieczenia społecznego rolników. Decyzją z dnia 16 października 2000 r. Prezes KRUS stwierdził podleganie uczestniczki ubezpieczeniu społecznemu rolników od 6 listopada

1998 r. oraz jej męża G. C. od dnia 24 sierpnia 2000 r. i zobowiązał uczestniczkę A. C. (1) do opłacania składek, zaległych i bieżących. Zaległości składkowe wynosiły już wówczas 2.752,60 zł.

W rezultacie trudności w terminowym regulowaniu przez uczestniczkę składek na ubezpieczenie rolników pojawiły się w zasadzie od początku podlegania temu ubezpieczeniu. Na jej wniosek z dnia 30 października 2000 r. po raz pierwszy rozłożono zadłużenie na 20 rat. Uczestniczka nie dochowała warunków spłaty ustalonych w tym pierwszym układzie ratalnym, a w ciągu kolejnych 10 lat kilkakrotnie występowała o zmianę warunków spłaty zaległości składkowych. W związku z tym pracownicy KRUS przeprowadzali wizytację w gospodarstwie uczestniczki i prowadzono postępowanie wyjaśniające celem ustalenia majątku A. C. (1) i jej rodziny.

W wyniku tych ustaleń decyzją z dnia 7 października 2002 r. KRUS orzekł odpowiedzialność matki uczestniczki A. B. (1) za zaległości składkowe A. C. (1) za okres od 3 kw. 2000 r. do 3 kw. 2002 r. w kwocie 4.634,63 zł. Decyzją z dnia 18 lipca 2005 r. rozłożono na 40 rat zaległości za kolejny okres od 1 kw. 2003 r. do 3 kw. 2005 r. w kwocie 6.284,50 zł. Jednak już decyzją z dnia 13 września 2005 r. zerwano ten układ ratalny wobec niedotrzymania jego warunków przez uczestniczkę. Decyzją z dnia 16 kwietnia 2007 r. KRUS ustaliła, iż zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne rolników łącznie z odsetkami wyniosła 10.311,50 zł za okres od 2 kw. 2002 r. do 1 kw. 2007 r. Wezwano uczestniczkę do spłaty tych zaległości pod rygorem wszczęcia postępowania o zabezpieczenie należności poprzez wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej. Następnie decyzją z dnia 21 maja 2007 r. odmówiono uczestniczce umorzenia odsetek od zaległości składkowych i równocześnie rozłożono istniejące zaległości w kwocie 12.749,90 zł od 2 kw. 2002 do 2 kw. 2007 r. - na 85 rat. Pismami z dnia 16 stycznia 2008 r.

i 5 lutego 2008 r. upominano uczestniczkę o terminową spłat rat i wezwano do opłacania bieżących składek. Natomiast decyzją z dnia 26 marca 2008 r. stwierdzono po raz kolejny zerwanie układu ratalnego. Kolejnego rozłożenia zaległości składkowych na raty dokonano decyzją z dnia 15 grudnia 2008 r. za okres od 3 kw. 2002 r. do 4 kw. 2008 r. Pismami z dnia 7 lipca 2009 r., 21 września 2009 r., 6 sierpnia 2010 r. i 22 września 2010 r. upominano uczestniczkę o terminową spłat rat i wzywano ją do opłacania bieżących składek. Natomiast decyzją z dnia 31 października 2010 r. stwierdzono po raz kolejny zerwanie układu ratalnego, zaś w dniu 2 grudnia 2010 r. wystawiono tytuł wykonawczy nr PU (...) obejmujący okres składkowy od 2 kw. 2003 r. do 1 kw. 2004 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowego dot. ubezpieczenia A. C.:

- zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego rolników z dnia 3.10.2000 r.,
- wypisy aktu notarialnego (umowy darowizny) z dnia 6.11.1998 r. rep. A nr (...)
- decyzja ubezpieczeniowa A. C. z dnia 16.10.2000 r.
- decyzja stwierdzająca odpowiedzialność A. B. z dnia 7.10.2010 r.
- układy ratalne z lat 2000-2011,
- protokoły wizytacji gospodarstwa rolnego,

W dniu 4 lutego 2011 r. przeprowadzono kolejną wizytację gospodarstwa rolnego uczestniczki, a pismem z dnia 5 kwietnia 2011 r. poinformowano ją o wysokości zaległości składkowych wraz z odsetkami za okres od 2 kw. 2003 r. do 2 kw. 2011 r. w łącznej kwocie 21.197,80 zł. Dodatkowo w dniu 1 lipca 2011 r. pracownik KRUS PT/J. dokonał sprawdzenia księgi wieczystej (...), ustalając że uczestniczka zbyła część gospodarstwa rolnego. Decyzją z dnia 1 lipca

2011 r. poprzedzając wpis hipoteki przymusowej potwierdzono obowiązek opłacania przez A. C. (1) składek na ubezpieczenie społeczne rolników – własne i za męża G. C.. Wezwaniem z dnia 27 października 2011 r. wezwano ją do uregulowania należności składkowych za okres od 2 kw. 2004 r. do 2 kw. 2011 r. w kwocie 12.550,- zł pod rygorem wszczęcia postępowania egzekucyjnego.

Równocześnie podjęto ustalenia w Urzędzie Gminy w W., co do wielkości posiadanego przez uczestników gospodarstwa rolnego. Okazało się, że po zbyciu części nieruchomości na rzecz wnioskodawców w posiadaniu uczestniczki pozostały grunty rolne o pow. 2,04 ha fiz. tj. 0,91 ha przel. W związku z tym decyzją z dnia 30 listopada 2011 r. stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego uczestniczki od dnia 26 maja 2011 r. e

Następnie w dniu 6 grudnia 2011 r. wystawiono uczestniczce kolejny tytuł wykonawczy nr PU (...) obejmujący okres składkowy od 2 kw. 2004 r. do 1 kw. 2005 r., a w dniu 21 lutego 2011 r. - tytuł wykonawczy nr PU (...) obejmujący okres składkowy od 2 kw. 2004 r. do 2 kw. 2011 r. W dniu 21 lutego 2012 r. KRUS wystąpiła do Naczelnika Urzędu Skarbowego w J. o nadanie klauzuli wykonalności temu tytułowi wykonawczemu. Na tej podstawie w dniu 19 marca 2012 r. złożony został wniosek o wpis w dziale IV księgi wieczystej (...) hipoteki przymusowej. Wpis został uwidoczniiony w dniu 28 marca 2012 r.

Równocześnie w realizacji pozostawał tytuł egzekucyjny z dnia 6 grudnia 2011 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w J. na kolejne zapytania organu rentowego pismami z dnia 26 września 2011 r., 9 kwietnia 2013 r., 23 października 2013 r., 26 marca 2014 r. informował KRUS, że w toku egzekucji administracyjnej nie ustalono żadnych składników majątkowych, wierzytelności, środków pieniężnych, ruchomości, nieruchomości, praw majątkowych oraz innych źródeł utrzymania zobowiązanego umożliwiających wyegzekwowanie dochodzonych należności. Postanowieniem z dnia 28 listopada 2014 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w J. umorzył postępowanie egzekucyjne obejmujące składki na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 2 kw. 2004 r. do 1 kw. 2005 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowego dot. ubezpieczenia A. C.:

- pismo KRUS z dnia 5.04.2011 r.,
- notatka dot. badania księgi wieczystej z dnia 1.07.2011 r.,
- decyzja z dnia 1.07.2011 r. poprzedzająca wpis hipoteki przymusowej,
- wezwanie do zapłaty z dnia 27.10.2011 r.,
- pismo UG w W. z dnia 31.10.2011 r.,
- decyzja z dnia 30.11.2011 r. o ustaniu ubezpieczenia społecznego A. C.,
- tytuł egzekucyjny z dnia 6.12.2011 r.
- wniosek z dnia 19.03.2012 r. o wpis w KW,
- zawiadomienie z Kw z dnia 28.03.2012 r.
- pisma Naczelnika US w J. z dnia 26.09.2011, 9.04.2013 r., 23.10.2013 r., 26.03.2014 r.
- postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z dnia 28.11.2014 r.

Fakt zaległości składkowych uczestniczki nie był nieznan, ani ukrywany. Po raz pierwszy w Zaświadczeniu z dnia 29 września 2006 r. potwierdzając okres ubezpieczenia uczestniczki KRUS wskazała, że na jej koncie jest zadłużenie. Uczestniczka ubiegała się o to Zaświadczenie celem przedłożenia w Gminnym Ośrodku Pomocy (...). Kolejne

Zaświadczenia wraz z informacją o zadłużeniu z tytułu należności składkowych wydano uczestniczce w dniach: 2 marca 2007 r., 30 kwietnia 2007 r. i 21 lipca 2009 r.

Równocześnie Sąd ustalił, że uczestniczka A. C. (1) nie opłacała podatku rolnego. Naczelnik Urzędu Skarbowego w J. prowadził w związku z tytułami egzekucyjnymi Urzędu Gminy w W. postępowanie egzekucyjne, które jednak w latach 2005-2006 umorzono z uwagi na brak majątku dłużniczki (postanowienie z dnia 25 lipca 2005 r., 21 lipca 2006 r., 23 października 2006 r.).

Dowód: 1. Akta organu rentowego dot. ubezpieczenia A. C.:

- Zaświadczenia KRUS z dnia 26.09.2006 r., 2.03.2007 r., 30.04.2007 r. i 21.07.2009 r.

- postanowienia Naczelnika US w J. z dnia 325.07.2005 r., 21.07.2006 r. i 23.10.2006 r.

W związku z utrzymującym się stanem zadłużenia i nieskutecznością egzekucji administracyjnej wobec uczestników organ rentowy decyzją z dnia 22 stycznia 2015 r., znak (...)412- (...) orzekł solidarną odpowiedzialność wnioskodawców Z. W. (1)

i B. W. oraz uczestników A. C. (1) i G. C. za zaległości

z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników A. C. (1) i G. C. za okres od 1 kwartału 2010 r. do 2 kwartału 2011 r. w kwocie 1.846,- zł.

Dowód: 1. Akta organu rentowego dot. ubezpieczenia A. C. i Z. W.:

- decyzja z dnia 22.01.2015 r.

Sąd ustalił też, że wnioskodawcy Z. i B. małż. W. odpowiadając na propozycję uczestniczki A. C. (1) i jej męża G. C. zdecydowali się kupić od nich pięć działek rolnych niezabudowanych nr (...) na poszerzenie własnego gospodarstwa rolnego. Na podstawie umowy sprzedaży, zawartej

w formie aktu notarialnego w dniu 26 maja 2011 r. rep.(...) kupili nieruchomości rolne o łącznej pow. 3,33 ha położone w R. za cenę 15.000,- zł. Przed podpisaniem umowy wnioskodawca uregulował należności związane z obciążeniem, które było uwidocznione w dziale III KW (...) – ciężar realny oraz w dziale IV - dwie hipoteki umowne zwykłe w kwocie 1,50 zł i 3,50 zł. Zarówno przed zawarciem umowy, jak

i w trakcie sporządzania aktu notarialnego uczestniczka zapewniała wnioskodawców, iż posiadane przez nią nieruchomości stanowią jej majątek osobisty i nie są w żaden inny sposób obciążone. Oświadczyła, że nieruchomości nie są w posiadaniu osób trzecich oraz zapewniła, że nie posiada zobowiązań, które spowodować mogłyby wpis hipoteki przymusowej.

Wnioskodawcy poza uzyskaniem w dniu 24 maja 2011 r. odpisu zwykłego z księgi wieczystej w żaden inny sposób nie sprawdzali stanu prawnego nieruchomości A. C. (1). Planując zakup działek nie zwracali się do Urzędu Gminy w W., ani do Urzędu Skarbowego w J. o wydanie zaświadczenia o ewentualnych zaległościach podatkowych A. C. (1). Nie występowali też do KRUS P. Terenowa

w J. o jakąkolwiek informację dotyczącą ewentualnych zaległości składkowych, mimo że jakieś wiadomości w tym zakresie do nich docierały.

Po zawarciu umowy sprzedaży nabyte przez wnioskodawców działki zostały ujawnione w nowej księdze wieczystej KW nr (...).

Sąd ustalił też, że Z. W. (1) podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników od 4 kw. 1995 r. Od listopada 2013 r. zmieniono warunki jego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób rozpoczynających wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej.

Zgłaszając się po raz pierwszy do ubezpieczenia społecznego rolników Z. W. (1) był właścicielem gospodarstwa rolnego o pow. 4,54 ha. Po nabyciu nieruchomości od A. C. (1) powierzchnia gospodarstwa rolnego powiększyła się do 7,87 ha fiz. Obecnie wnioskodawca wraz z żoną są współwłaścicielami gospodarstwa rolnego o pow. 8,0216 ha fiz. Wnioskodawczyni B. W. pracuje zawodowo poza rolnictwem, stąd nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Na koncie ubezpieczeniowym wnioskodawców nie ma żadnego zadłużenia.

Wnioskodawcy utrzymują 4-osobową rodzinę z prowadzonego gospodarstwa. Przez ostatnie kilkanaście prowadzili tzw. gospodarstwo (...) - uprawiali chryzantemy. Od około 2 lat ze względów zdrowotnych znacznie ograniczyli działalność - sieją jedynie zboże. Nie mają własnego sprzętu rolniczego. Na dochód rodziny składa się też dotacja unijna, czynsz za wynajem mieszkania w R. - 1.200,- zł oraz pensja wnioskodawczyni, która pracuje jako sprzedawca w przedsiębiorstwie (...), zarabiając „najniższą krajową”. Wnioskodawca Z. W. (1) prowadzi też działalność gospodarczą - budowlaną, jednak ze względu na stan zdrowia i spadek zamówień nie osiąga istotnych zysków z tej działalności.

Dowód: 1. Akta organu rentowego dot. ubezpieczenia Z. W.:

- zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego rolników z dnia 18.10.1995 r.,
- decyzja z dnia 26.10.1995 r. o objęciu wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym rolników,
- decyzja z dnia 27.11.2013 r. o zmianie warunków ubezpieczenia społecznego rolników,
- wypis aktu notarialnego (umowy sprzedaży) z dnia 26.05.2011 r. rep. A nr (...)

2. zeznania wnioskodawców (e-protokół - min. 29 i 38).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił głównie w oparciu o nie kwestionowane przez żadną ze stron dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego. Dokumentom tym służą ponadto domniemania wynikające z art. 244 i nast. k.p.c., które nie zostały obalone. Za wiarygodne Sąd uznał też zeznania wnioskodawców. W sposób jednoznaczny opisali oni okoliczności w jakich doszło do kontraktu z A. C. (1) oraz jaka jest ich sytuacja rodzinno-życiowa i zawodowa.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie wnioskodawców Z. i B. małż. W. jest nieuzasadnione.

Zaskarżona decyzja wydana bowiem została w oparciu o prawidłowe ustalenia faktyczne i bez naruszenia prawa materialnego.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t. Dz.U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.) w związku z art. 112 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (j.t. Dz.U.

z 2012 r., poz. 746 ze zm.) nabywca przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem za powstałe do dnia nabycia zaległości podatkowe związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, chyba że przy zachowaniu należytej staranności nie mógł wiedzieć o tych zaległościach. Przy czym, zakres odpowiedzialności nabywcy jest ograniczony do wartości nabytego przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części (art. 112 § 3).

Rozdział 15 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, statuuje odpowiedzialność podatkową osób trzecich, do których to przepisów w ograniczonym zakresie odsyła przepis art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniach społecznych rolników. Przy czym istotne jest, że wskazana norma nie stanowi o stosowaniu wprost, lecz o odpowiednim stosowaniu do składek na ubezpieczenie przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, co oznacza, że stosowanie wymienionych w katalogu przepisów Ordynacji podatkowej musi odpowiadać funkcji i celowi regulacji z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników.

Oznacza to, że na gruncie regulacji prawnej z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników art. 112 Ordynacji podatkowej należy rozumieć w ten sposób, że ustala ona generalną zasadę odpowiedzialności nabywcy - niezależnie od charakteru prawnego czynności prawnych dokonywanych ze zbywcą - za zobowiązania zbywcy wynikające z niezapłaconych składek na ubezpieczenie rolników. Przy czym, oczywiście przy ustalaniu odpowiedzialności z tytułu składek na ubezpieczenie rolników w grę nie będzie wchodziło nabycie przedsiębiorstwa, bądź jego zorganizowanej części, ale przedmiotu stanowiącego o ustaleniu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, a który został wymieniony w art. 7 ust. 1 ustawy

o ubezpieczeniach społecznych rolników. Przepis art. 7 stanowi, że ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny. Przedmiotem nabycia w myśl art. 112 § 1 ustawy Ordynacji podatkowej powinno być zatem gospodarstwo lub jego zorganizowana część. Definicję gospodarstwa rolnego zawiera natomiast art. 6 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniach społecznych rolników, i jako takie rozumie się każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej.

W sprawie bezsporne było, że nabyte od A. C. (1) nieruchomości rolne o pow. 3,33 ha stanowiły część jej gospodarstwa rolnego (po sprzedaży pozostały jej trzy działki o pow. 2,04 ha). To w związku z prowadzeniem tego gospodarstwa powstał obowiązek podlegania A. C. (1) i jej męża obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ponadto kupowane przez wnioskodawców działki rolne służyły powiększeniu prowadzonego przez nich gospodarstwa rolnego.

Zgodnie z powołanymi przepisami Ordynacji podatkowej, warunkiem odpowiedzialności wnioskodawców jest to, by zaległości podatkowe oraz inne należności związane były z działalnością gospodarczą prowadzoną przez zbywcę. W niniejszej sprawie zaległości obejmują składki na ubezpieczenie społeczne rolników w wysokości 1.846,- zł i jest to kwota bez wątplenia związana z posiadaniem przez A. C. (1) gospodarstwa rolnego i podleganiem z tego tytułu obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników.

To zaś uzasadniało przeniesienie odpowiedzialności za nieopłacone składki na nabywców części gospodarstwa.

Uwolnienie się przez wnioskodawców ze zobowiązania nałożonego przez organ rentowy byłoby możliwe, gdyby wykazali, że dołożyli należytej staranności przy nabywaniu gospodarstwa rolnego. „Należyta staranność”, zgodnie z art. 355 § 1 k.c., to staranność ogólnie wymagana w stosunkach danego rodzaju, chodzi o pewien wzorzec zachowania człowieka w zakresie jego zaangażowania i dbałości o wykonanie zobowiązania. W doktrynie i judykaturze utrwalili się słuszny pogląd, że ma to być wzorzec formułowany według kryteriów obiektywnych. Bezpieczeństwo obrotu i ochrona zaufania do partnerów

w stosunkach obligacyjnych nakazuje nadto, by przy określaniu wzorca zwrócić uwagę na ogólnie podzielane w społeczeństwie, określonej grupie zawodowej lub środowisku oczekiwania, jakie wiążą podmioty z wstępowaniem w stosunki określonego rodzaju. Przy określaniu należytej staranności należy uwzględnić typ zaciągniętego zobowiązania, przedmiot świadczenia, a zwłaszcza jego wartość.

Miernikiem należytej staranności jest uzyskanie zaświadczenia w trybie art. 309g Ordynacji podatkowej. Według bowiem odesłania z art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy

o ubezpieczeniach społecznych rolników do przepisu art. 112 § 6 ustawy - Ordynacja podatkowa - nabywca nie odpowiada za zaległości, które nie zostały wykazane zaświadczeniem, o którym mowa w art. 306g ustawy.

Oznacza to, że osoba zamierzająca nabyć przedsiębiorstwo (gospodarstwo rolne), niezależnie od formy czynności prawnej prowadzącej do tego nabycia musi liczyć się

z odpowiedzialnością za zobowiązania publicznoprawne zbywcy. Natomiast w takiej sytuacji, dla zapewnienia pewności obrotu prawnego może wykorzystać prawną instytucję zaświadczenia, o której mowa w art. 306g Ordynacji podatkowej. W myśl tego przepisu KRUS, za zgodą zbywającego, wydaje na wniosek nabywcy, o którym mowa w art. 112 § 1, zaświadczenie o wysokości zaległości podatkowych zbywającego; w zaświadczeniu określa się wysokość zaległości składkowych zbywającego na dzień wydania zaświadczenia. Zatem to wystąpienie o takie zaświadczenie

przed dokonaniem transakcji należy uznać za przejaw należytej staranności. Każdy nabywca, który wystąpił o wydanie zaświadczenia, nie będzie mógł powoływać się na okoliczności, iż nie mógł wiedzieć o zaległościach zbywającego. Oznacza to też, że organ rentowy będzie związany wysokością zaległości wykazanej w zaświadczeniu. Wprowadzenie instytucji zaświadczeń wydawanych w trybie art. 309g lub art. 306e Ordynacji podatkowej powoduje, że inne zaświadczenia niż te, nie będą skutecznie chroniły nabywcy. Niewątpliwie wypis z księgi wieczystej nie jest zaświadczeniem w rozumieniu powołanych przepisów.

Równocześnie niemożność dowiedzenia się o zaległości podatkowej czy składkowej zgodnie z art. 112 § 1 ustawy - Ordynacja podatkowa oznacza obiektywną niemożność, a nie taką, którą „przezwyciężyć” można poprzez zwrócenie się o stosowne zaświadczenie.

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawcy nie zachowali należytej staranności, o jakiej mowa w art. 112 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa. Biorąc pod uwagę rodzaj zawieranej umowy (zakup nieruchomości rolnych), a także cenę wynoszącą 15.000 zł - od nabywców oczekiwać należało nie tylko weryfikacji odpisu księgi wieczystej, ale również uzyskania jeszcze innych informacji na temat nie tylko stanu prawnego nieruchomości, ale też zobowiązań sprzedawcy. Oboje wnioskodawcy od 20 lat są posiadaczami gospodarstwa rolnego - rolnikami, którzy zdawali sobie sprawę z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego. Nie może być uznane za przejaw należytej staranności zaufanie do tylko i wyłącznie oświadczenia A. C. (1), która stosownie do twierdzeń wnioskodawców zapewniała ich o braku jakichkolwiek obciążeń własnych i zadłużeń nieruchomości. Wprawdzie złożyła ona też pisemne oświadczenie, zawarte w § 1 aktu notarialnego o braku zadłużeń, jednak i ta okoliczność nie zwalniała kupujących od podjęcia wszelkich niezbędnych działań w celu ustalenia rzeczywistego stanu prawnego nieruchomości. To zbytne zaufanie wnioskodawców jest tym bardziej wątpliwe, że słyszeli o kłopotach finansowych rodziny wnioskodawczyni, mieli w związku z tym pewne obawy. W rezultacie nie było żadnych formalnych przeszkód w ustaleniu przez wnioskodawców informacji dotyczących ewentualnych zadłużeń A. C. (1). Obowiązek dochowania należytej staranności zostałyby spełnione, gdyby wnioskodawcy zwrócili się chociażby do właściwej placówki KRUS lub do Urzędu Gminy w W. z wnioskiem o wydanie zaświadczenia, o którym mowa w art. 306e bądź w art. 306g Ordynacji podatkowej. Wystąpienie o zaświadczenie z art. 306 g przed dokonaniem transakcji należy uznać właśnie za przejaw należytej staranności. Obecnie, z perspektywy czasu, wnioskodawcy zgodnie podali, że mając wiedzę o zadłużeniu uczestniczki na pewno inaczej podeszliby do zaproponowanej umowy. Pertraktowaliby cenę, czy też spróbowali doprowadzić do uregulowania długu przez uczestniczkę.

W kontekście rozpoznawanej sprawy i w związku z obowiązującą regulacją prawną powoływanie się przez wnioskodawców na działanie w dobrej wierze i rękojmię wiary publicznej ksiąg wieczystych jest niewystarczające. Rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych chroni nabywcę jedynie w odniesieniu do rozporządzeń nieruchomości, podlegających wpisowi do księgi. Zatem brak informacji o zadłużeniu (brak wpisu hipoteki przymusowej) w księdze wieczystych prowadzonej dla nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego (...) nie ma wpływu na stwierdzoną odpowiedzialność wnioskodawców. W myśl art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych

i hipotece (j.t. Dz.U. z 2001 r. nr 124, poz. 1361, ze zm.) księgi wieczyste prowadzi się w celu ustalenia stanu prawnego nieruchomości. Zgodnie z art. 7 pkt 1 tej ustawy rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych nie działa przeciwko prawom obciążającym nieruchomość

z mocy ustawy, niezależnie od wpisu. Instytucja rękojmi publicznej wiary ksiąg wieczystych ma więc inny, węższy zakres, aniżeli zaświadczenie wydane w trybie Ordynacji podatkowej.

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych przepisów w zw.

z art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. odwołanie wnioskodawców należało oddalić, co orzeczono w sentencji wyroku.